

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
 "אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
 פר' בשלה - שירה תש"פ • גליין ל"ה

נחל קדומים

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרן רבנו"ק ז"ע

להיות עם תורה ויר"ש ובשפלות

ונחנו מה (שמות טז, ח). הנה יל"פ "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך" (דברים י, י"ג), היינו, הקב"ה שואל מעמך להיות "מה", עניו כמו משה רבינו ע"ה, שאמר "ונחנו מה" (שמות ט"ז, ח). אמנם, יש מי שמחזיק עצמו ל"מה" והוא מלא בתורה ובמצות, ויש מי שמחזיק עצמו ל"מה" והוא באמת "מה", כי אין בו לא תורה ולא יראה, אך גם זה הוא טוב בעיני ה', אם כי אינו בגדר המעולה, כי גדר המעולה הוא המדריגה ראשונה. וז"ש "מה ה' אלקיך שואל מעמך", הקב"ה שואל מעמך להיות "מה", אך בדרך זה, "כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאבה אתו ולעבוד את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך", ר"ל שיהיה בך כל המדות הטובות הללו ואף על פי כן תהיה בעיניך בבחינת "מה", את זה שואל הקב"ה מעמך, עד כאן בדבריו.

(רביה"ק ר' מאיר מפרימישלאן ז"ע)

הנהגתם מנהג ד"א

ד' ילחם לכם ואתם תחרישון (שמות י"ז). אמר בדרך הלצה, על פי מאמר חז"ל (ברכות לה ע"ב) אפלוגתא דרבי ישמעאל ורבי שמעון בן יוחאי, דרבי ישמעאל סבירא ליה 'ואספת דגנך' (דברים י"א, ט"ז) הנהג בהן מנהג דרך ארץ, ורבי שמעון בן יוחאי סבירא ליה [אפשר אדם חורש בשעת חרישה וכו', תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישאל עושיין רצונו של מקום] מלאכתן נעשית על ידי אחרים, ואמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל, ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחאי ולא עלתה בידן.

זהו ד' ילחם לכם, לשון לָחַם, פירוש השם יתברך ישפיע לכם לחם לאכול, רק ואתם תחרישון, לשון 'חריש וקציר' (בראשית מ, ה), שתנהגו מנהג דרך ארץ כרבי ישמעאל.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא ז"ע)

ויבואו מרתה וגו' (שמות טז, ט). ידוע בספק"ה התורה נצחית היא, ויש ללמוד מכל פסוק לימוד לכל הדורות. ונראה הרמז בזה, "ויבואו מרתה" כאשר איש ישראל בא פעם למצב מה, שהיציבה"ר מתגבר עליו ביותה, ולבו מר עליו, כי אינו מוצא עצה בנפשו איך להתגבר על היצר המר הממרר עליו את חייו. "ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם", פירוש שאינו יכול לקבל שפע קודש כי הכל נעשה אצלו מה, כי יש חלילה מצב של נפילה, שכל ההשפעות שיוודות אליו נוגש בהם טעם של מרירות מחמת גודל מרירות המקבל. "וילונו העם על משה לאמר מה נשתה", שבאים להתלונן אצל

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של הגה"ח ר' זרח רונטל שליט"א

"וירא ישראל את ה' הגדולה"

פלאות קריעת ים סוף ראתה שפחה על הים ובזית מצרים והים

נוראות מעשה מרכבה ביחזקאל

איתא בגמ' (תניגה י"ד) וכן בתוספתא (פ"ב ה"א) מסופר על ר' יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור ורבי אלעזר בן ערך מנהיג את החמור אחריו. וביקש ראב"ע מריב"ז, "רבי, שנה לי פרק אחד במעשה מרכבה" וכו'. אח"כ ביקש ראב"ע לומר לפני ריב"ז מה שמע ממנו והסכים ריב"ז, וירד מהחמור ונתעטף בטליתו וישב על האבן תחת עץ הזית. ושאל אותו ראב"ע מדוע ירד מהחמור, א"ל ריב"ז: אפשר אתה דורש במעשי מרכבה ושכינה עמנו ומלאכי השרת מלוין אותנו ואני ארכב על החמור. מיד פתח ראב"ע במעשה מרכבה ודרש. וירדה אש מהשמים וסיבבה את כל האילנות שבשדה! ופתחו כל האילנות ואמרו שירה! ומלאך שנוצר מן האש שירד מהשמים נענה ואמר: "אלו הדברים שאמר ראב"ע הן הן מעשי המרכבה!" עמד ריב"ז ונשק את ראב"ע על ראשו ואמר: ברוך ה' אלוקי ישראל שנתן בן לא"א שידוע להבין ולחקור ולדרוש במ"מ. "אשרין אברהם אבינו שאב"ע יצא מחלצין!"

וכאשר נאמרו הדברים לפני רבי יהושע בן חנניא, היה ריב"ח ור' יוסי הכהן מהלכים בדרך ואמרו: אף אנו נדרוש במעשה מרכבה. פתח ר' יהושע ודרש ואתו היום תקופת תמוז היה, ונתקשרו השמים בעננים, ונראתה כמין קשת בענן, והיו מלאכי השרת מתקבצין ובאין לשמוע את דבריהם, כמו שבנ"א מתקבצים לראות בדברים נפלאים של מיני שחוק שעושים לפני חתן וכלה וכו'.

ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל

ונבוא חשבון שכל הדברים המופלאים האלו הוא כאשר עסקו במעשה מרכבה של הנביא יחזקאל ששם נאמר "נפתחו השמים ואראה מראות אלוקים!" והאם אפשר לתאר שאם בדורות של יותר מאלף שנה אחרי הנביא, עוסקים בזה יורדת אש מן השמים ומקיפה אותם וכו', שבמהר"ל מובא שזה מבטא מצב מעל היכולת האנושית לקלוט ולהשיג, כי אדם מסוגל להיות במים רוח אוויר, ולא באש. ולכן ענין אש משמעותו מחוץ להשגת בני אנוש. א"כ כשהנביא יחזקאל בעצמו עסק בזה, א"א לשער כלל איזה גילויים שמיימים והשגות היו לו. אבל זה לא השיא של ההשגות האפשריות, שהרי נאמר בחז"ל "אתה שפחה על הים מה שלא ראה הנביא יחזקאל!!" וא"כ בת ישראל כשרה כמה ראתה. וכמה יהודי פשוט יכול להשיג שם. וק"ו משה ובנ"י שהביאם מרע"ה לדרגות נבואה גבוהים ונוראים.

וכפי שבזוה"ק (ח"ב י"ב ע"ב) מפליג מאד בענין גודל שגב מעלת שירת הים, שמקיפה את כל העולמות, ומרומז בה כל מה שעבר בעולם עד אז, וכל העתיד לבוא, וכן ימות המשיח!

ביזת מצרים המופלאה

והנה הבאנו בשם האריז"ל בליקו"ת שכל אותם ארבעה חלקים מתוך חמשה מכלל ישראל שנפטרו בג' ימי מכת חושך ונקברו במצרים, הרי לא יחד ממנו נדה, אלא שנתגלגלו בתוך הכלים מזהב וכסף והשכלות שבנ"י שאלו ממצרים והוציאום ממצרים וכן היתה להם ג"כ יציאת מצרים! והבאנו את דברי הייטב לב שלכן מובא במכילתא שבזמן השאלה מהמצרים "ויתן ה' את חן העם" וכו' שהכונה שזכו לדרגת רוח"ק, המשיך בעמוד ב' <<<

הצדיק, לשפוף לב כי אי אפשר להמשיך ככה, המצב נורא ואיום, הנפש צמאה ללחלוחית של קדושה, וא"א לה לשתות לרז"ו כי הכל נהפך אצלה למים מרים ר"ל. "ויהוה ד' עץ" היא התורה הקדושה הנקראת עץ חיים למחזיקים בה, "וישלך אל המים וימתקו המים", כי אמרו רז"ל (קידושין ט) בראתי יצה"ר בראתי לה תורה תבלין, התורה היא תבלין הממתק מרירות היצר. והנה רז"ל רמזו באמרם כל זמן שאתם עוסקים בה, שאף אם אינו לומד תורה באותה שעה ממש, רק הוא עוסק בצרכי החיים, אבל גם העסק שלו הוא "בה" בתורה, שחושב תמיד מהו דרך הישר בזה עפ"י התורה. גם זה נחשב לתורה שהיא תבלין נגד היצר. וכן כתוב (משלי ג, י"ז) עץ חיים היא "למחזיקים בה" ולא רק ללומדים דוקא, רק כאשר אחוזים בתורה, ועושים הכל עפ"י התורה, אז גם שאר עסקיו נהפכים לתורה'דיג, ויש לו בהם תבלין הממתק מרירות היצר.

ואמה"כ "שם שם לו חק ומשפט", פירוש שם נקבע החק שיהי' לתורה כח הממתק והמרפא מרירות היצר הרע. "ושם נסה", שלאחר מעשה ה' להם עלי' מנסיון זה. שנסיון הוא מלשון ושא "נס" לשון הגבהה, שנתעלו עי"ז במדרגתם להיות אחוזים ודבוקים בתורה הק', כי ע"י שהכירו בנפשם שזהו התבלין היחידי שכוחו חזק מכח היצר, ממילא נתדבקו בקדושת התורה ומצוותיה.

(כ"ק רבינו הנחל יצחק ז"ע)

ויאמינו בה' ובמשה עבדו, אז ישיר (שמות י"ד, א-טו, א), ע"י האמונה אפשר לשיר מיד, כדכתיב תשורי מראש אמנה (ש"ה ט"ד, ח). "תשורי מראש" - שאפשר לשיר ולהודות לה' מראש אף קודם ישועת ה', "אמנה" ע"י האמונה.

ושירת הים לא היה כלל שירה טבעית, שהיתה שכינה מדברת מתוך גרונו, ועפ"י"ז יובן מאחז"ל רבי מאיר אומר אפי' עוברין במעי אבן אמרו שירה (סוטה ט), ודבר זה אינו שייך במציאות ובדרך הטבע אלא שלא היתה דיבור כלל אלא שכינה שדיברה מתוך גרונו ושייכא גם בעובר שבמעמי אמו.

ואמה"כ ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו (יה טו), חזינן מפרשתן שצריך כ"א לעשות פעולתו ועי"ז ה' עושה הנס, וכמו שמצינו בבת פרעה ותשלח את אמתה (י"ד ט"ז) והביא רש"י את שורשו חז"ל את אמתה את ידה, שנשתרבה ידה אמות הרבה (סוטה י"ב), ואף שלא היה כלל בדרך הטבע, מ"מ ע"י פעולה כל דהו המשיכה את זה.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

שהכונה שידעו כ"א לפי שורש נפשו היכן מצוי אצל המצרים מי שעלו לתקנו, ולפי"ז ביקשו את שאלתם מהמצרים.

והשתא נוסף מה שמוזב מהח"ס על המדרש שה' ירד למצרים ב-90 מליון מלאכי חבלה נוראים, **מלאכי רתת, זיע, מלאכי חלחלה, מלאכים מאש וברד, וכו'.** ולכן היתה כזו סכנה לצאת מפתח הבית והיו צריכים לשבת סגורים עם האות על הבתים של דם פסח ומילה. וא"כ קשה איך יתכן שהמצרים שאינם בכורים, שלא היה להם את אותם שמירות, והם הסתובבו בין מלאכי החבלה והשדים הנוראים והמזיקין, איך לא נפגעו ונשארו בחיים.

ומתוך החת"ס שכיון שהיו צריכים להשאירם בחיים כדי שיוכלו בני"ל לקבל את ההשגות וההשפעות מקרי"ס, היו נשמרים המצרים מזה שזכו לעזור לבני"ל לקיים מצוות **"וישאלו איש מאת רעהו"** וכו' **זה שמר עליהם!**

ולפי"ז **פלאי פלאים**, שנמצא שאותם בני"ל שנתגלגלו במה שהוציאו בני"ל ממצרים בכלי כסף וכו' אזי כיון שעל ידם נשארו המצרים בחיים על מנת שיזכו כלל"י לקרי"ס, וא"כ הם המגולגלים שהיו חלשים בדרגות באמונה, הביאו את בני"ל לדרגת האמונה וההשגה הגדולה ביותר!!

כל רכוש העולם הגיע לישראל

הנה נבואה חשבון ש-2448 שנה מתחילת הבריאה, בעולם של תורה קודם קבלת התורה. חיים להם **מלאדי גוים** מגושמים, שכ"א עסוק בענייני הפרטיים לחיות חיי גוי בהמייים. אבל ביתיים כשמשמשים בעולם, מגדילים את הרכוש העולמי ע"י שמוציאים עוד ועוד מאוצרות הבריאה, כסף זהב וכו'. וכך מגיע הדור של יוסף הצדיק, ובאותם שנות רעב שאין בכל העולם מה לאכול - חוץ ממצרים, מתחילים שיירות מכל העולם להגיע למצרים ולקנות תבואה ומזון. ושוב לכאורה כ"א עסוק בענין הפרטי שלו להביא אוכל הביתה. אבל כיון שהרעב הוא בכל העולם, **אזי כל הכסף והזהב שבעולם מתקבץ למצרים, שהיא המספקת מזון היחידה בעולם!** וכאן יש לכסף העולמי שנמצא במצרים כמה תפקידים

א) לגרום ליעקב"א וכל ה-70 נפש לעלות בלי שלשלאות של ברזל למצרים כי רק שם יש מזון. ומטרת הירידה, כדי שיוכל להתחיל שם ההכנה לקבלת התורה, ע"י השעבוד שלימד להיות עבדי ה' (במובא בעקידה).

ב) בגלל עוצמתם הכלכלית היו המעצמה החזקה בעולם, ושלתה בכל העולם, וכל זה עשה הבורא שיתאימו להיות הדוגמא הכי טובה לשיעורי האמונה של המכות שדוקא כשהשי"ת משפיל את הגדול ביותר, מומחש ביותר שאין עוד מלבדו.

ג) כיון שהקב"ה אמר בנבואתו לא"א **"ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"**, חייב להיות מקוימת הנבואה. כמו שנא' ודבר אחד מדברין אחור לא ישוב ריקם. המושג רכוש גדול צריך להיות במושגי הקב"ה. ולכן כל הרכוש בכל העולם - מגיע לבני"ל!!

איתא במדרש אגדה, וכן בגמ' בבכורות, שהרוב מבני"ל יצא עם **90 חמורים לובים טעונים כסף וזהב.** והנה ע"פ הגמ' בב"מ (פ' ע"א), משא חמור הוא **15 סאה** (216 ק"ג) וכשנכפילו ב-90 יוצא **1350 סאה** (19 טון

4401 קילו - 495 וחצי טון!) וא"כ **שישים ריבוא** שהוציאו כ"א

19.5 טון מגיע הכמות ל-**11,700,000 טון** [במילים: **11 מיליון ו-700 אלף טון!**] וכיון שמוזב במדרש שה"ש שביות מצרים כלפי בית הים הוא חלק אחד מעשרים וחמש, (כמו שזוהב לעומת כסף), א"כ אם נחשב את הני"ל **25 X**, יוצא **292,500,00 טון** [במילים: **292 מיליון וחצי טון**] זה הסכום של בית הים! ובס"ה הוציאו ביחד ביות הים וביזת מצרים לכל הפחות: **304 מיליון ו-200 אלף טון!**

נחל איתן

טללי טוהר מתוך דא"ה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פעולת הישועה

ע"י התעצמות באמונה ובטחון

ואמרו אליו שלא נשתנה כלום ועדיין שוכב האברך על ערש דווי ומצפה לישועה. וכך עברו שבועות מספר שבכל יום דרשו שני תלמידיו של הרבי באורחים הבאים מאותו עיר ולא שמעו בשורות טובות, עד אשר חודש ימים לא נקלע אורח לעירם מחמת הקור והשלג הגדול.

כעבור חודש ביום ר"ח, אחר תפילת שחרית, פנה הרבי ר' ברוך לשני תלמידיו ויבקש מהם שיסורו שוב אל בית האכסניא לראות היש אורח מאותו העיר. והיה כשאלם את בעל האכסניא, אמר להם שבחדר פלוני יש אשה שבאה מעיר מבוקשם. התלמידים עלו החדרה ושאלו מאתה אם מכירה את שמע האברך הלז שלומו, אך היא נאנחה בצער ואמרה שכבר נסתלק אותו אברך לבית עולמו ואמש התקיימה הלווייתו. התלמידים חזרו אל רבם בלב כבד ובראש חפוי ומצאוהו יושב ומצפה להם. והיה בשמעו דברי בשורה אלו נזעק הרבי ואמר, **"דברי שקר הם"**, ויבקש מאתם לטור שוב על בית האכסניא לתור אם יש אורח נוסף מאותה עיר. הללו שבו אל האכסניא וימצאו שני יהודים מאותה עיר, ולשאלתם על שלומו של אותו אברך, נשאו עיניהם למרום ואמרו, **"ברוך השם, הבריא האברך ושב לאיתנו, ואף כבר פסע על גליו ויצא מביתו"**. שני התלמידים מיהרו בלב מלא גיל והללו אל רבם שהמתין בפתח חדרו. לשמע הבשורה הטובה הזו נענע הרבי ר' ברוך ואמר, **"ברוך ה', בטחוני בה' לא שיקר בי"** ופנה לחדרו ואת הדלת סגר אחריו. וישאלו התלמידים לרבם ויאמרו הלא לפני כמחצית השעה אמרה לנו אשה מאותה העיר שידעה לשמו ולמלאכתו, שכבר נפטר לבית עולמו, וכי למה לה להיות דובר שקרים במילתא דעבידי לאיגלווי.

נענה הרבי ואמר כאשר התעצמתי באמונתי כדי לפעול ארוכה ומרפא לאותו אברך, התעצם כנגדי השטן וחיילותיו במלחמה עזה להחלישי מבטחוני, ואז ניצחוני, והאברך לא יקום מחוליו. וכאשר ראה הס"מ שאין הוא יכול ל, התחפש וירד בדמות אשה כדי לבשר בשורות רעות, ועי"ז להפילני מבטחוני ואז יהא כח בידו לנצחני. אך אני, המשיך הרבי ואמר, לא הרפיתי מאמונתי והמשכתי להאמין בו ית' שיעלה ארוכה לאברך, ואכן לא שיקרה אמונתי בי והלה שב לאיתנו.

ואמר הגה"צ רבי אהרן יוסף לוריא זצ"ל, שזהו מ"ש "תפלה עושה מחצה", שהתפלה מועילה לחצאין, כי לפעמים אין ראויים שתועיל התפלה, אבל **הבטחון מועיל בשלימות ולעולם.**

נערך ונלקט ע"י הרב יוסף לייפער שליט"א

אמרים ערבים ממאורי החסידות

ערבי נחל

השקוע בתאות עולם הזה אינו יכול להוציא מפיו דבור קרושה כראוי

נבכים הם בארץ סגר עליהם המדבר (שמות י"ג, 2) הנראה לרמז בזה, כי אם האדם משוקע בתאות העולם הזה, אזי גם הדיבור הוא בגלות אצלו וזהו פירוש **נבכים הם בארץ סגר עליהם המדבר**, כח הדיבור שאינם יכולים להוציא מפיו כראוי, בדחילו ורחימו בכונה הראויה לנכון

(תפארת שלמה)

השגחה פרטית

ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל כי ה' נלחם להם במצרים (שמות י"ד, כה) פירוש על פי דאיתא בזהר הקדוש, דכשרדפו המצרים אחרי ישראל, איך מלאם לבם לרדוף אחריהם, אחרי ראותם הניסים והנפלאות שנעשו להם, על כן אמרו בזהר שהכביד ד' את לבם, ואמרו שכל המכות שהיו במצרים היה דרך מקרה ורדפו אחריהם, אחר כך כשראו הנסים שנעשו על הים, אז הודו ואמרו כי ה' **נלחם להם במצרים** שהיה בהשגחה פרטית.

(קול שמחה)

רצון השי"ת להיטיב לישראל מאז בריאת העולם

וישע ה' ביום "ההוא" (שמות י"ד, 2) ראשי תיבות א'ת ה'שמים ו'את ה'ארץ, תכף כשברא העולם שמים וארץ היה ברצונו יתברך שמו להיטיב לנו ולהושיענו.

(זרע קודש)

פרנסה תלויה בחסד שעושה עם הבריות

הוא כזרע גד (שמות ט"ו, לא) על דרך "כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים", וממילא כפי רחמנותו על הבריות כך מרחמין עליו מן השמים, וככה הוא מעורר על עצמו רחמנות מן השמים, וזהו **והמן**, היינו הפרנסה והשפע הבאה לו מן השמים הוא **כזרע גד** ראשי תיבות ג'ומל ד'לים, היינו כפי מה שהוא גומל דלים ומרום על הבריות, כן מרחמין עליו מן השמים וקל להבין.

(דגל מחנה אפרים)

ימי השובבי"ם - חלק ב'

נערך ע"י הרה"ג ר' נפתלי מרדכי ראזענבוים שליט"א

קדש עצמך כמותר לך

ומי שאין כוחו במותניו לצום בימי השובבי"ם, ראוי לו לאמץ לעצמו אחד מהעניינים הפזורים בספרים הקדושים ומאורי החסידות, ולהתאמץ בהם יותר בתקופה זו, וימצא כל אחד את הדרך אשר ילך בו, משום שבכוח ימים אלו לתקן את אשר צריך תיקון. ובכן לתועלת המעיינים אלקט בשושנים כדי להביאם לפונדק אחד בס"ה.

להתרחק מבע"ש - יקפיד בימים אלו שלא ייגרר לידי כעס וישמור על ישוב הדעת, שהרי הזהיר האריז"ל באזהרה גדולה שיזהר האדם מאוד מהקפדה ויתרחק מן הכעס אפילו לדבר מצוה, וביותר בימים אלו.¹
קדש עצמך - תיקון גדול בשבועות אלו לקדש עצמו במותר לו.² **גדר באכילה** - ורבים מבני עליה נוהגים כל ימי השובבי"ם מלאכול דבר מן החי, ורבים מסגפים עצמם שאינם אוכלים שום תבשיל חם.³ **שתיקה בשעת התפילה** - תיקון גדול לאותו עיון ממוהר"ר רפאל ז"ל בשם האריז"ל שלא לדבר בשעת התפילה, משעה שהש"ץ מתחיל אדון עולם עד אחר עלינו. **מניעה משתיית משקה המשכר** - שיסגף עצמו ולא ישתה שום משקה המשכר, רק בשבת ויום טוב בשביל הקידוש, ולא יותר.⁴

הנה כהנה וכהנה מובא בספרים הקדושים עניינים ותיקונים שונים בעבודת הקודש, וכל הנחלים הולכים למקום אחד, ואף שחלק מהעניינים שנהגו להתחזק בהם בתקופה זו אינם קשורים בהכרח לימי השובבי"ם, מכל מקום בקעה מצאו להתגדר בה ולהתחזק בהם בימי השובבי"ם שמיעודים לתיקון הנפש, ולכן על האדם בימים נשגבים אלו לפשפש במעשיו כדי לתקן את דרכיו, ויהיה כל כך טרוד בתיקונים ומעשים טובים עד שממילא לא יהיה מסוגל לאכול ונמצא צם.⁵

קבלת התענית

מי שמתענה צריך לקבל התענית במנחה שלפניו, בברכת שומע תפלה, או כשמסיים תפלת שמו"ע קודם שיעקור גליונו,⁶ וטוב יותר לקבלו בסיום תפלתו כדי שלא הפסיק בתפלה.⁷ אכן טוב שגם בברכת שומע תפלה ירהרר בלבו שמקבל ע"ע להתענות למחר.⁸ ולתחילה טוב יותר לקבל תענית במנחה קטנה, אמנם גם אם קיבל תענית במנחה גדולה מהניח:⁹

אם שכח לקבל עליו התענית במנחה, יכול לקבל עד בין השמשות:¹⁰

אפילו לא קיבל על עצמו בפירוש להתענות, אלא הרהר בלבו, ג"כ נחשב לו כקבלת תענית ואסור לאכול:

אם לא קיבל על עצמו להתענות, לא בדיבור ולא בהרהור, אך היה בדעתו להתענות, יכול לחזור בו ולאכול למחר. אבל אם כבר התחיל להתענות אסור לו לאכול בלי התרה:¹¹

אם רוצה לקבל תענית, אכן לבו נוקפו אולי יחלוש לבו למחר או שישכח ויאכל, ויעבור חלילה על נדרו, יכול הוא לקבל התענית על תנאי, וקודם שיעקור גליו יאמר תפילה זו. רבון העולמים. הריני לפניך על תנאי בתענית נדבה למחר מעלות השחר עד אחר תפלת ערבית. ואם לא אוכל או לא ארצה, פשאומר מזמור לדוד ה' רועי אוכל להפסיק, ולא יהיה פי שום עון. אבל יהי רצון מלפניך ה' או"א שתתן פי כח ובריאות ואזכרה להתענות למחר, ותקבלני אהבה וברצון, ותנפני לשוב בתשובה שלימה, ותענה עתירת, ותשמע תפילתי, פי אתה שומע תפלת כל פה. ברון שומע תפלה:¹²

תענית דיבור

מי שאינו מתענה, ובפרט בזמנינו שנחלשו הדורות וקשה כוח הסבל עוני התענית, עם כל זה, מי שנוגע יראת ה' בלבו צריך להתאמץ בכל יכולתו ולעשות תשובה, בפרט בימי פרשיות של שובבי"ם המסוגלים לכך והכל ביראת ה' וברעות דליבא.¹³ לפיכך ראוי בימים אלו לקבל על עצמו תענית דיבור, וכבר הזכרתי בשם האריז"ל שמי ששומר את עצמו בשתיקה ארבעים יום בצופים בוודאי ישיג רוח הקודש בלי ספק,¹⁴ ואז לא יזיק לגופו וייטב לנשמתו.¹⁵ **ויום אחד בלי דברים בטלים חשוב יותר מיום תענית:**¹⁶

פריון נפש

ראוי בימי השובבי"ם להוסיף בנתינת צדקה יותר מהרגלו במשך כל השנה, ובוה יהיה תיקון לנפשו גם אם מחמת איזה שהיא סיבה אינו יכול לצום את תענית השובבי"ם.¹⁷ ועוד שהרי נתינת צדקה היא מעלה גדולה ותיקון על חטאת נעוריו ומעלה נפש:¹⁸

הנה בספרים הקדושים האריכו לבאר שבכל תיקון חטא, על האדם לתקן שלושה חלקים, חלק הדיבור המחשבה והמעשה. וגילה לנו הרה"ק ר' מרדכי מקאזמיר זצ"ל, וז"ל, והנה תיקון חלק המעשה היא, נתינת צדקה כמו שנאמר, והיה מעשה הצדקה שלום (ישעיה לב, יז), ולכן ייתן צדקה ביום ו' ערב שבת קודש, ועל צדקה זו אמר אמו"ר המגיד מטריסק זצ"ל ששמע מאביו, ואביו מזקנו הקדוש הרה"ק בעל המאור עיניים זיע"א, שאלהיה הנביא גילה לצדיקי הדור שצדקה זו צריכים לתת לעני הגון דוקא!¹⁹

יח. ברכי יוסף (סימן תרפה ס"ק א), כף החיים (שם ס"ק לז):
יט. יסוד ושורש העבודה (שם):
כ. אמרי פנחס להרה"ק ר' פינחס מקאריץ זצוק"ל (שער הקדושה אות כג):
כא. ליקוטי תורה להרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זיע"א (הדרכה ז):
כב. כתבי קודש להרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זצוק"ל:

אם ברסן פיו ובתאוותיו, עכ"ל:
יג. עטרת חיים בשם הרה"ק הזרע קודש מראפשיץ זצוק"ל:
יד. דברי שמואל להרה"ק הר"ר שמעלקא מניקלשבורג זיע"א:
טו. ליקוטי תורה להרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זיע"א:
טז. גדולת מרדכי (פרק א אות ז):
יז. יסוד ושורש העבודה (שער יב פרק א):

א. שו"ע (סימן תקסב סעיף ז):
ב. רמ"א (שם):
ג. ט"ז (ס"ק ז), מג"א (ס"ק ג), משנה ברורה (ס"ק לז):
ד. משנה ברורה (ס"ק כז), כף החיים (ס"ק ז):
ה. פה:
ו. ביאור הלכה (סימן תקסג ד"ה אימת):
ז. שו"ע (סימן תקסב סעיף ז):
ז. מג"א (ס"ק א), משנה ברורה (ס"ק ל):

משולחנם של חו"ר קהילתנו ה'ק

חכמים ינחלו

הגאון הגדול ר' אברהם צבי הכהן שליט"א

הלכות קדימה בפירות

לכבוד ט"ו בשבט

שהרי איתא בגמ' (שם מ"א ע"א): "אמר עולא, מחלוקת בשברכותיהן שוות, דרבי יהודה סבר, מין שבעה עדיף, ורבנן סברי מין חביב עדיף. אבל בשאין ברכותיהן שוות, דברי הכל, מברך על זה, וחוזר ומברך על זה... פליגי בה רבי אמי ורבי יצחק נפחא, חד אמה, מחלוקת בשברכותיהן שוות, דרבי יהודה סבר מין שבעה עדיף, ורבנן סברי מין חביב עדיף, אבל בשאין ברכותיהן שוות, דברי הכל מברך על זה וחוזר ומברך על זה. וחד אמה, אף בשאין ברכותיהן שוות נמי מחלוקת. בשלמא למאן דאמר בשברכותיהן שוות מחלוקת, שפיר. אלא למאן דאמר בשאין ברכותיהן שוות פליגי, במאי פליגי. אמר רבי ירמיה, להקדים, דאמר רב יוסף ואיתימא רבי יצחק, כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה, שנאמר (ברכים ח) - ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש. ע"כ.

רש"י מפרש את דברי עולא: "מחלוקת בשברכותיהן שוות, כגון זיתים ותפוחים, דתרווייהו בורא פרי העץ, ובא לפטור את שתיהן בברכה אחת. חביב עדיף... אבל כשאין

סדר הקדימה, כשיש פרי עץ חביב יותר מפרי אדמה, ופרי עץ נוסף משבעת המינים, שפרי האדמה חביב יותר ממנו.

יש להסתפק איך ינהג, כשרוצה לאכול פרי אדמה שחביב עליו יותר מתמרים ופחות מענבים, או יותר מתמרים ופחות מתפוח. שהרי פרי האדמה קודם לתמרים, כיון שהוא חביב יותר מהן, וכשאין ברכותיהם שוות, מקדימים את ברכת החביב לשבעת המינים (כמבואר בשו"ע א"ח ר"ס ר"א). אבל פרי האדמה הנ"ל אינו קודם לא לענבים ולתפוח, כיון שהם חביבים יותר ממנו ולכן קודמים לו. ואם ירצה להקדים את הענבים או התפוח לפרי האדמה, כיון שהם חביבים יותר מפרי האדמה, שוב עליו להקדים להם את התמרים, שהם משבעת המינים וקודמים לארץ. דכיון שברכותיהם שוות, שבעת המינים קודם לחביב. ושוב עליו להקדים הפרי אדמה שחביב יותר.

ולכאורה נראה פשוט, שיברך על פרי האדמה, ואח"כ יברך בפה"ע על התמרים, ולא על הענבים או התפוח.

ברכותיהן שוות, דברי הכל אין ברכה אחת פוטרת, ושוב אין כאן מחלוקת."

הרשב"א (שם) מבאר יותר את סברת עולא: "טעמא דהא מילתא, דקפיד רבי יהודה בשברכותיהן שוות, ולא קפיד בשאין ברכותיהן שוות, נ"ל משום דבשברכותיהן שוות, דברכה חד פטר איך לגמרי, הא מילתא חשיבא טפי, ודינא הוא דחשוב ליפטר שאינו חשוב. אבל בשאין ברכותיהם שוות, דלא פטר חד לחבריה, וליכא אלא הקדמה בלחוד, כיון דחביב ליה איך, עליה מברך ברישא, והדר מברך איך, דהקדמה בלחוד מילתא זוטרתיה היא... הדין הוא סברא דמ"ה, בשאין ברכותיהם שוות, דברי הכל מברך על זה וחוזר ומברך על זה."

מדברי הרשב"א עולה, שלהקדים ברכה לחברתה, הוא מילתא זוטרת, ולברך על המאכל החשוב יותר הוא מילתא רבא. ואם כן לכאורה נראה להורות, שיברך על פרי האדמה, ואח"כ יברך בפה"ע על התמרים, ולא על הענבים או התפוח.

אבל מדברי החכמת שלמה (סוף ס"ו ר"א) עולה שיש לברך על התמר תחילה. שהביא ראיה לספק כעין זה מדברי הגמ' זבחים צ' ע"ב: "איבעיא להו חטאת העוף ועולת בהמה ומעשה, איזו מהן קודם. תיקודם חטאת העוף [שקודמת לעולה מזוגה"כ - והקריב את אשר לחטאת ראשונה]. איכא מעשר דקדים לה [שבא מבהמה שהיא מין זבח]. ליקדים מעשה, איכא עולת בהמה דקדמה ליה

למה תקנו בברכותיהן שוות, דז' מינין קודם לחביב, ובאין שוות להיפך, ונראה הטעם, דכשארם צריך להודות על שני דברים, יש להקדים מה שמרגיש טובה יותר גדולה אצלו. ולכן באין שוות, חביב קודם. אבל בשוות שהודאה אחת על שניה, רק איזה בידו וליטעום קודם, בזה אמרו להקדים החשוב. ולפי"ז כאן פשיטא שצריך להקדים ברכת התאנה, שהיא חביבה ביותר, אלא שאוחז בידו התמר וטועמו קודם, והברכה של התמר הולך ג"כ על התאנה."

אמנם לעני"ד הדברים קשים בסברא, דסו"ס הוזה על התמר ולא על התאנה, וכמו שכתב הרשב"א הנ"ל: "דברכה דחד פטר איך לגמרי". ועוד, דמש"כ שכשמברך על התמר, נחשב שביך גם על התאנה, וממילא הקדים ברכת החביב, תלוי לכאורה במחלוקת הרא"ש עם האבודרהם, שהיא מחלוקת המחבר והרמ"א (בסי' ר"ז סעי' 1), אם כשביך על פרי ונפל מידו, והיה בדעתו לאכול עוד פירות, יכול לאכול פרי אחר על סמך ברכתו, דלדעת הרא"ש והמחבר עולה, שהברכה חלה רק על הפרי שחשב לאכול ראשון, ואיך נפטר רק אגב גררא.

מעלת עולה שהיא מין זבח, וגובר מכח מעלה זו גם באין ברכותיהם שוות."

ושמעתי שמו"ר בעל שבט הלוי זצ"ל הורה, דכיון שיש ספק בדבר מה עדיף, יברך על התמר תחילה, ויש לצרף את שיטת הראשונים שהובאה באליה רבה ובבה"ל ר"ס ר"א, שמין שבעה עדיף אפילו באין ברכותיהם שוות, ואת שיטת הבה"ג שהביאו התוס' והרא"ש, שבפה"ע קודם תמיד לבפה"א, ואת שיטת הרא"ש שבאין ברכותיהם שוות, יכול לברך על מה שירצה.

גם הגר"ח קנייבסקי שליט"א (שיח השדה ח"ג ברכות שם) כתב על נידון כעין זה (תמר שהוא קודם לארץ, תאנה חביבה, ופרי אותה חביב יותר מהתמר): "נראה פשוט שיברך על התמר. דהנה יש לעיין

א. אמנם יש לחלק קצת, דהתם הכל ענין אחד, איזה יקרב ראשון, אבל בני"ד, נהי דמוכח דהתורה החשיבה פרי זה לברך עליו ולא על החביב, אבל אין ראייה שגם לענין הקדמת ברכה לחברתה הקדימה התורה את ברכתו בברכת החביב.

חלוקי הגזל

פלאות התורה מאוצרותיו של הגה"ח ר' זרח רונטל שליט"א

המשך מעמוד ב' <<<

שיהיה בחינה של "כסף וזהב הרבתי להם", ומכאן יגיעו לחטא העגל, ואח"כ יקבלו את יוה"כ שמנקה ומטהר, ונעשים בריה חדשה. ועי"ז מקבלים את יו"ט סוכות, שמוזב באבודרהם ובאריז"ל שמשפיע את כל השמחות שיהודי שמח במשך השנה. וכן מובא בח"ל ששמחת בית השואה היתה משפיעה ורוה"ק ונבואה!! והנה ברגע שהביאו את הכסף לשם מיד מתו המצריים, שאזי סיימו כבר את תפקידם בעולם. כי אין דבר א' לבטלה בכל הבריאה. ורק פרעה הושאר בחיים כי היו צריכים אותו עדיין למפטיי יונה במנחה של יוה"כ. שהרי מובא במדרש שגבריאל המלאך הטמינו 50 יום מתחת המים, ולכן אומר השל"ה הק' - אמר פרעה בשירה "מי כמוכה" ולא מי כמוך, שכאשר הפה מלא מים יוצאים המילים כה... ואח"כ הביאוהו לנונה שיהיה מלך שם עד זמן יונה הנביא. עבור המוסר שיוצא מספר יונה הנביא: ונוסף עוד פלא ע"פ מה שמובא בחז"ל שיונה הנביא נעשה נביא מזה שנכנס בסוכות לשמחת בית השואבה - ושאל שם רוח"ק. והנה סוכות נעשה בגלל המשכן, מכח יוה"כ, מכח העגל, מכח הכסף שצבר פרעה!! ומרומז כל זה בפסוק "שלח לחמך ע"פ המים", שנשלח כל רכושו של פרעה ע"פ המים בים סוף, וברוב הימים בנינוה מצא פרעה את התוצאות של כספו. את יונה הנביא שנעשה נביא בזכות הכסף שפרעה הביא לים סוף.

ההשפעות הטובות שנגרמו מביזת הים והנה בדף היומי של השבוע, בברכות דף ל"ב ע"א איתא, שמאותו כסף שהוציאו ממצרים שהיה בחינה שהשפעת להם לישראל עד שאמרו ד', "וכסף וזהב הרבתי להם עשו לבעל", שבגלל זה נגרם חטא העגל! והקב"ה הורה לו למשה שזה היה הגורם. ובחז"ל איתא שאותם אוצרות שיצאו מהם ממצרים, כיון שעל זה היה ציווי של השאלה מהמצרים אזי "שומר מצוה לא ידע דבר רע" ולא ניווקו מכסף זה. אבל מה שלקחו מביזת הים שהיה אח"כ צריך משה להסיען בע"כ שנאמר "ויסע משה", זה מה שגרם לעגל. ולפי"ז מה התברר עוד אחרי ההשגות שהשיגו בקרי"ס, שכל הנשמות של הג' ימי אפילה גרמו שיוכלו המצרים להגיע לקרי"ס, ושעי"ז יקבלו בני"ד גודל ההשגות והאמונה, והמראות אלוקים! וכן שהם מה שנתגלגלו במה שבני"ד הוציאו ממצרים - שזה מה שלא גרם מכשול. ומרוכש זה נעשה מקום השראת השכינה המשכן! ואפילו ברכוש של המצרים שהביאו עבור ביזת הים, שנגרם מזה חטא העגל - אבל בראיה הבהירה של קרי"ס הבינו שבזכות זה זכינו עד היום ליום הכיפורים. ואח"כ לסוכות. והנה ראה זה פלא פלאות. מיד כאשר המצרים באו לים סוף [ברוקה אי' שהיו 300 מצרים כנגד כל יהודי] וסחבו עמם את כל הכסף, שהיה נצרך

"קול דינה וישועה באהלי צדיקים"
בהדרת כבוד וברגשי שמחה וגיל,
הננו לשגר בזאת ברכת
מזלא טבא וגדיא יאה קדם
כ"ק מרן אדמו"ר
מטעמשוואר שליט"א
חדב"ן כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע
לרגל השמחה השרויה באהלי צדיקים
שמחת נישואי בתו
למזל טוב ובשעתו"מ
ויהא רעוא מן שמיא
שיעלה הזיווג יפה
ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה
מכל יוצ"ח לתפארת אבות,
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא
וסייעתא דשמיא וכוט"ס

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגיליון

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' ישראל חיים שטיינפלד שליט"א
ובנו הרה"ג ר' יחיאל מיכל שליט"א
ר"מ בשיבת טשערנאביל
לרגל הכנס הנכד הבן הנכד כמר שלמה אריה נ"י
לעול תורה ומצוות בשעתו"מ
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכוט"ס אבי"ר.

ידידנו הנכבד
הרה"ח אריה גוטליב שליט"א
לרגל היכנס בנו הבה"ח שלמה יעקב נ"י
לעול תורה ומצוות בשעתו"מ
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכוט"ס אבי"ר.

ידידנו הנכבד
הנאון ר' משה שמעון זאב גונבער שליט"א
לרגל אירוסים בתו למזל טוב ובשעתו"מ
ויה"ר שיהא הבנין עדי עד ויזכה לראות
מכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה וכוט"ס אבי"ר.

הגיליון נדפס בחסות דפוס שווה להצלחה בכל הענינים • רח' השלושה 30 ב"ב • 03-6579999